

INFECCIONS RESPIRATÒRIES VIES ALTES

María del Mar Rodríguez Alvarez.

Especialista MFiC. Professora associat UDG

EAP Canet de Mar

CAMFiC
societat catalana de medicina
familiar i comunitària

CONFLICTE D'INTERESES

Col·laboració amb la CAMFiC amb docència

Col·laboració amb la UD Multidisciplinar de Girona amb docència

Col·laboració amb l'empresa farmacèutica en docència i recerca

Col·laboració amb revistes (AMF i FMC) per publicacions remunerades

- OTITIS
  - Externa
  - Mitja
- SINUSITIS
- FARINGOAMIGDALITIS

Que ens devem plantejar:

- Localització
- **Etiologia**
  - Infecciosa
    - Vírica o bacteriana
  - No infecciosa
- Com ens ajuda la clínica, **anamnesi i EF**
  - Definir el tipus
  - Descartar vírica de bacteriana
  - Valorar la gravetat
- Quines altres **proves** podem fer
- Quin és el **tractament** més adequat

Otitis eterna:

L'otitis externa aguda és una inflamació difusa del conducte auditiu extern (CAE) que **es pot estendre fins al pavelló auricular o a la membrana timpànica.**

OMA

és un procés infecciós del recobriment mucoperiòstic de l'orella mitjana amb acumulació d'efusió **retrotimpànica**, i que es pot associar amb otorrea purulenta quan es produeix una perforació timpànica.

Resumen

1,3-10% població
95% agudes
Autolimitats
Inici ràpid (48h)
7-12 / 65-74 anys

Otàlgia
± Perdua audició
± Otorrea

TIPUS	ANTECEDENTS	CLÍNICA	OTOSCOPIA
OE CIRCUNSCRITA	Manipulació CAE, pròtesis auditives, DM	Otàlgia paroxística, otorrea purulenta si drena, BEG	Furóncol en CAE
OE DIFUSA	Manipulació CAE, bany, humitat excessiva, pròtesis, cerumen	Augmenta amb la otorrea, otorrea aquosa, BEG	CAE edematós, hiperèmic i estenosat
OTOMICOSIS	Calor, humitat, uso continuat gotes tòpiques	Otàlgia lleu, prurit , BEG	Micelis i/o masses en CAE
OE MALIGNA	Immunosupressió, DM mal controlada AP RT local Ancians	Otàlgia molt intensa, otorrea escassa, fètida, MEG, septicèmia	Teixit granulós i ulcerat en el sòl de CAE

FACTORS PREDISPONENTS

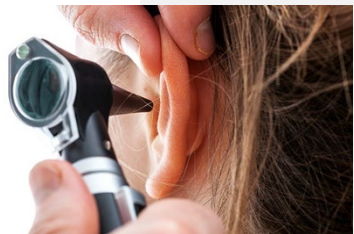
OEA

- Anatòmics (estenosis, exostosis CAE, augment pels
- Malalties pèl (èczema, psoriasi, seborreica, neurodermatitis.)
- Factors ambientals (humitat, augment tª ambiental)
- Traumes (manipulació, cos estrany, audiòfons..)
- Malalties sistèmiques (DM, immunosupressió.
- Factors endògens (falta u excés cerumen
- Altres. (aigua conducte. Piscines, irritants, radiació, QT, estres, cirurgia prèvia, otitis mitja purulenta..)

OMA

- Prevalença:
  - 15- 24 anys: 3.1- 3.5%
  - 25- 85 anys: 1.5-2.3%
- Disfunció trompa Eustaqui (+F)
- Obstrucció trompa Eustaqui
- Immunodepressió

Que ens aporta l' EF

DX ES CLINIC: Clínica +EF

OEA

- **Dolor: síntoma que millor es relaciona amb la gravetat.** +F (70%)
- Otorrea: no necessària per el dx (aquosa—purulenta (verdosa). Tardia
- Prurit
- Hipoacusia
- Adenopaties pre/retroauriculars
- Pot haver-hi febre si la infecció està més estesa

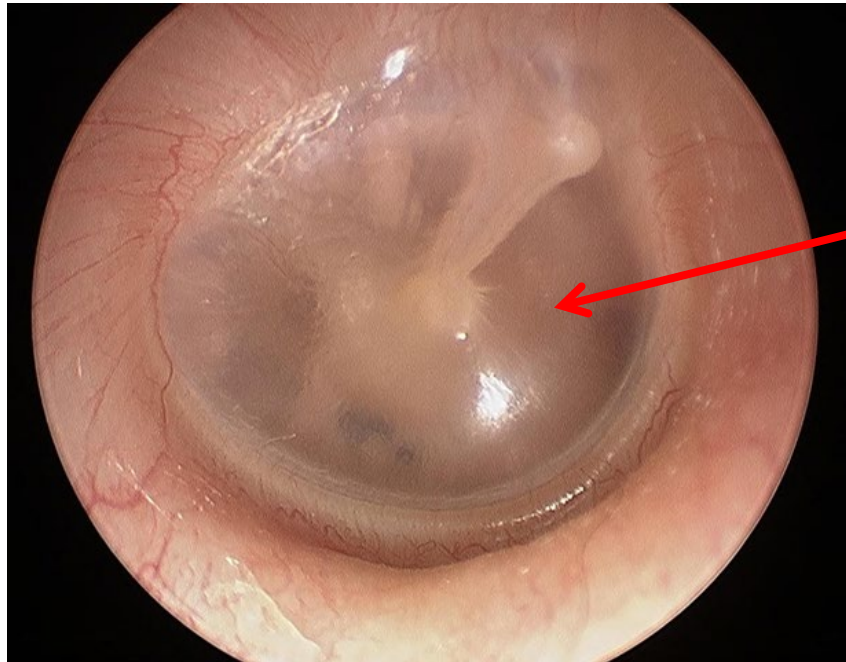
La membrana pot estar eritematosa

SIGNE DEL TRAGO: Davant una otàlgia súbbita unilateral, l'absència de dolor a la pressió del trago o la tracció de l'aurícula descarten l'otitis externa. Patognomònic

OMA

- El 80-90% **precedides per una infecció vírica**
- Otàlgia brusca + hipoacusia ± febre y/o otorrea
- **Membrana timpànica inflamada i bombada (VPP 99)**, l'opacitat i la falta de mobilitat al otoscopi neumàtic (valor predictiu positiu 99%)
- La **bombament de la MT** és la principal troballa que discrimina entre OMA i OMS
- En cas d'OMA de més d' 1 setmana d'evolució, la observació de l'aurícula i la regió periauricular **sense signes d'inflamació i sense dolor a la palpació permet descartar la complicació de mastoïditis.**
- Duració sol ser inferior **a tres setmanes.**

	OTITIS EXTERNA	OTITIS MEDIA AGUDA
Edad más frecuente	Mayores de 5 años	Entre 2 y 5 años
Estación más frecuente	Verano	Invierno
Antecedente de natación	Presente	Ausente
Síntomas catarrales previos	Ausentes	Presentes
Dolor a la masticación	Presente	Ausente
Dolor a la tracción del pabellón auricular o a la compresión del trago	Presente	Ausente
Adenopatía cervical	Frecuente	Menos frecuente

Anterior

Posterior

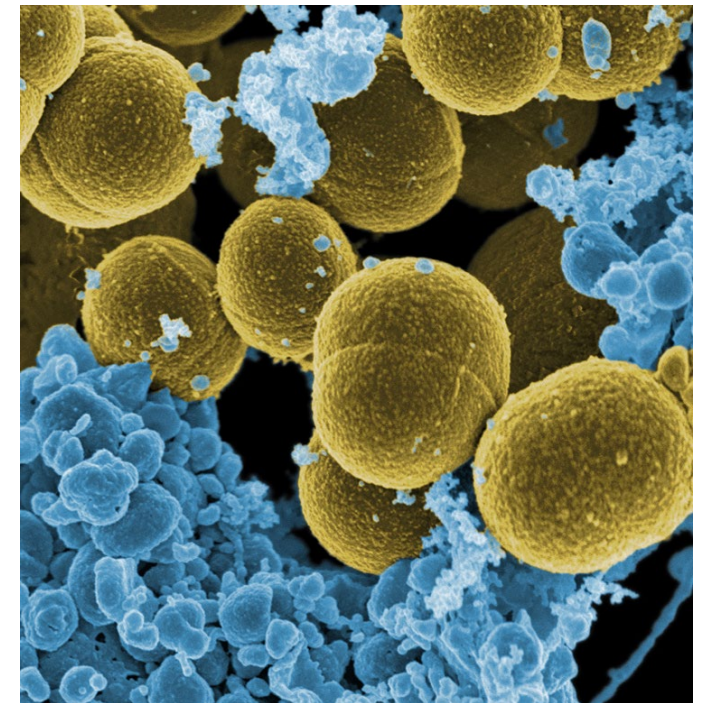
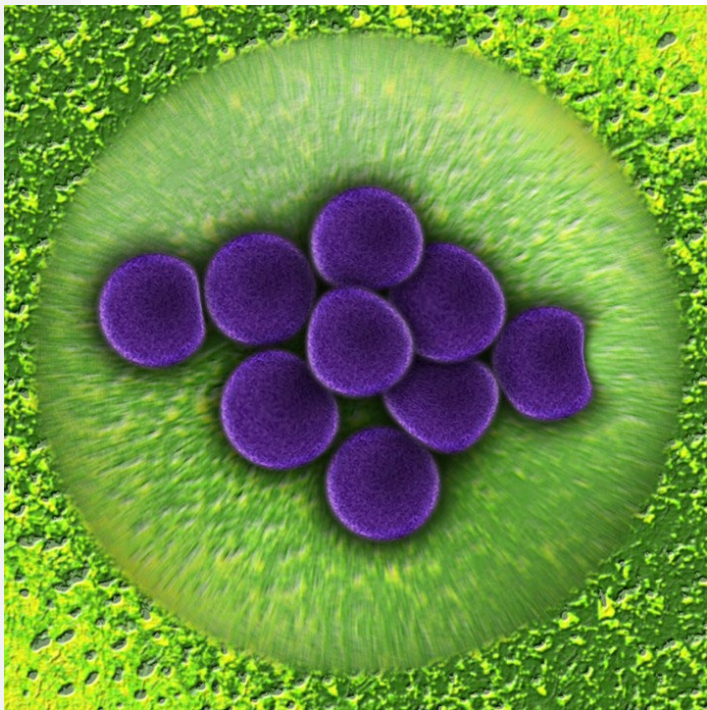
DOI: [10.1016/j.rmclc.2016.11.019](https://doi.org/10.1016/j.rmclc.2016.11.019)

<https://doi.org/10.1016/j.rmclc.2016.10.004>

DE QUE DEPEN EL TRACTAMENT?

ETIOLOGIA

ETIOLOGIA

OEA

- Infecciosa: + F OE aguda (90-98% bacteriana)
  - *Staphylococcus aureus* (10-70%)
  - *Pseudomona aeruginosa* (20-60%)
- 1/3 polimicrobiana.
- En un 2% otomicosis.
  - +F cròniques i prèviament abt tòpic
  - *Asperguillus niger* (60-90%)
i *Càndida* (10-40%).
- Inflamatòria no infecciosa
  - (dermatitis seborreica, èczema o reaccions al·lèrgica).
- Mixta.

OMA

- Virus ----- 25-50%
- *S. pneumoniae* ----- 35%
- *H. influenzae* ----- 30%
- *S. Pyogenes* ----- 5%

GRAVEDAT

OEA

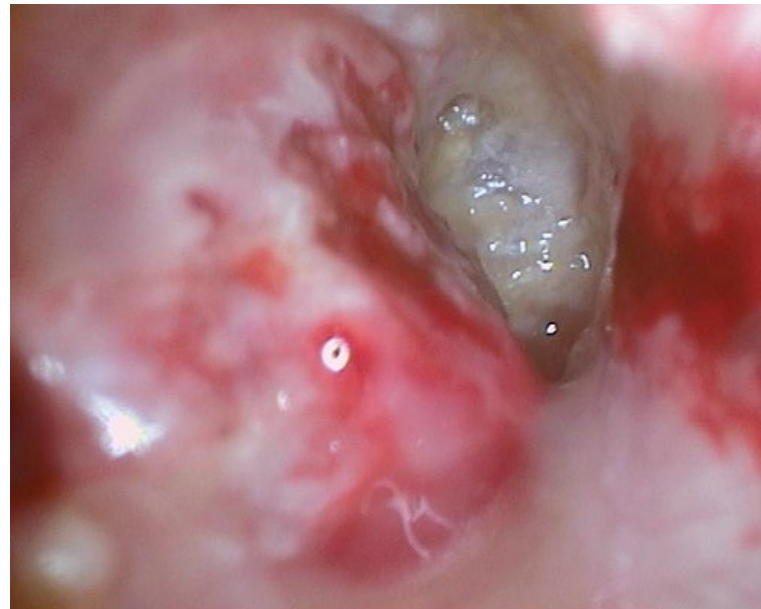
- **LLEU**: petites molèsties. L'edema del canal és mínim.
- **MODERADA**: Greu intermig de dolor i prurit. El canal està parcialment oclòs
- **GREU**: Dolor intens, i el canal està completament oclòs per l'edema. Sol haver-hi eritema periauricular, limfadenopatia i febre

OMA

- Afectació severa (otàlgia moderada-severa)
- Febre > 39º en les 24 hores prèvies
- Immunosupressió
- Bilateral

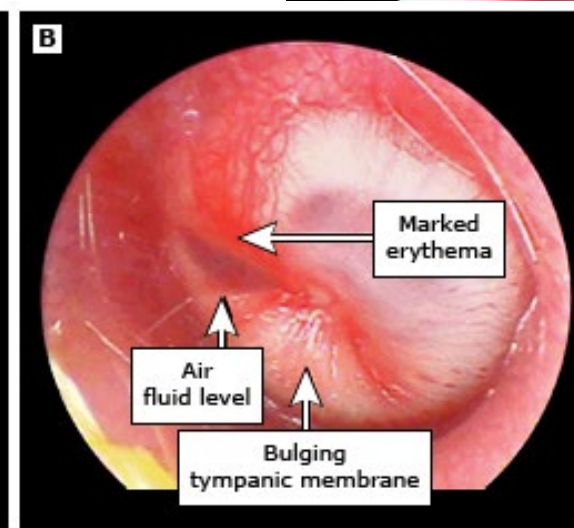
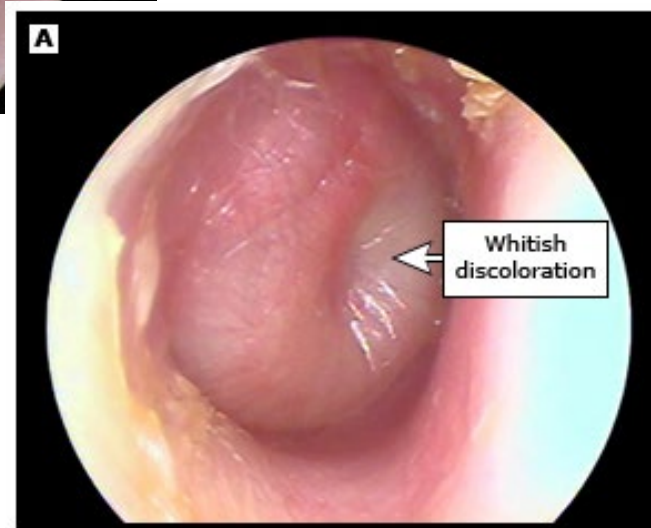
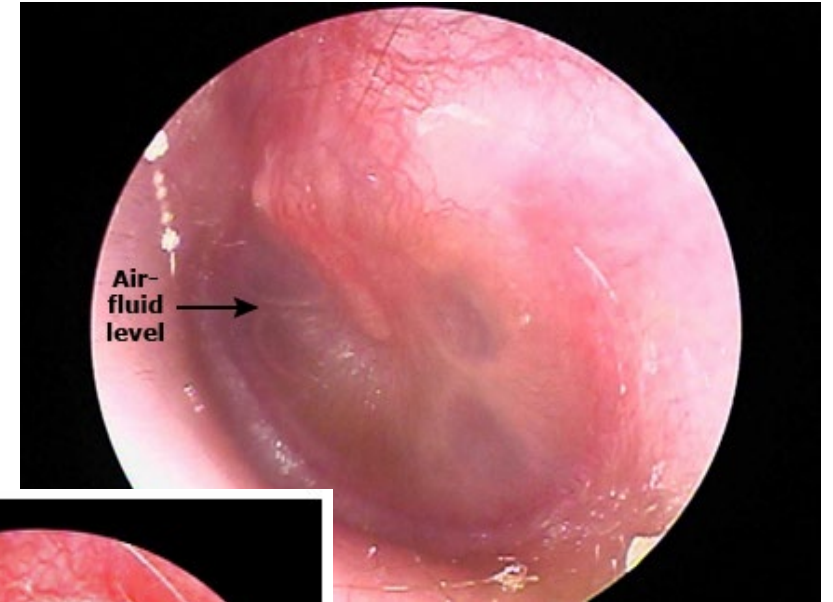

GRAVEDAT

GRAVEDAT

TRACTAMENT OEA

TRACTAMENT

- **Neteja del CAE és el primer pas del tractament.**
- **Associar AINES i calor local?, no mullar l'oïda fins a 1 s post resolució**
- Audiòfons i auriculars no usar-se fins que el dolor i la secreció remeti
- **El tto de l'otitis externa és TÒPIC: IMP aplicació correcta**
  - Antibiòtics (quinolonas o no), antisèptics (**alcohol de 70º boricado** a saturació o violeta de genciana al 2%) i solucions acidificants (Àcid acètic 2%) amb o sense corticoides associats.
- **Qualsevol intervenció tòpica és efectiva.**
- La duració del tractament antibiòtic en funció de la situació clínica i la resposta del pacient.
- **TTO 7-14 DIES**

TRACTAMENT

- **Quinolonas** taxa curació 8% major
- **Àcid acètic**: efectiu i equivalent a l'antibiòtic/esteroide **la primera setmana**. BMJ eficàcia dubtosa solo?
- **Gotes d'esteroide soles**: no evidència suficient. ABT + corti millora més ràpida???
- En un estudio (prednisona 10 mg/12 h 3-5 dies). Els **corticoesteroides orals NO** van disminuir el temps per estar completament sense dolor. Van **disminuir la intensitat del dolor (3.7 dies vs 2.4 dies)**

TRACTAMENT

- L'àcid acètic i l'alcohol boricat poden ocasionar picor o coïssor, sent especialment irritants per a la mucosa de l'orella mitjana. No fer servir amb perforació, pell erosionada o amb ferides obertes a la pell del conducte auditiu extern.
- Neomicina: potencial risc d'ototoxicitat (no recomanat si no es pot confirmar que el timpà està intacte) i dermatitis de contacte (en tractaments perllongats). No utilitzeu preparats tòpics amb aminoglicòsid (Synalar òtic®) si el timpà no està intacte (o sospita) a causa del risc d'ototoxicitat.
- No hi ha una indicació específica per a l'ús de gotes anestèsiques tòpiques, i el seu ús pot emmascarar la progressió de la malaltia subjacent mentre se suprimeix el dolor. No en perforacions, i si es fan servir revalorar la pacient 48h.

OTITIS EXTERNA EN ADULTOS

Etiología: *Pseudomonas aeruginosa* (20-60%), *Staphylococcus aureus* (10-70%), polimicrobiana. Fúngica: *Aspergillus* spp., *Candida* spp.

CIRCUNSTANCIA MODIFICADORA	TRATAMIENTO ANTIBIOTICO				MEDIDAS NO FARMACOLÓGICAS
	ELECCIÓN	GR	ALTERNATIVA	GR	
Otitis externa (OE) difusa no complicada	No indicado ²⁸	A			• Evitar la manipulación del oído y la entrada de agua ²⁸
Otitis externa (OE) difusa sin mejoría a las 48-72 horas	Ciprofloxacino tópico 0,3%, 2-4 gotas cada 8-12 horas, 7-10 días ²⁸	A	Si edema del conducto auditivo externo (CAE): Ciprofloxacino/fluocinolona tópico ²⁸ , 2-4 gotas cada 12 horas, 7 días ²⁸	A	• Informar a los pacientes sobre la correcta administración de las gotas ²⁸ • Resolver las expectativas del paciente sobre la duración de los síntomas ²⁸

Camfic: acético 2% o boricado 70: 3 gotas/8h 10d

Polimixina B +neomicina 2 gotas /6h 7-10d

infección activa;
• secar el oído tras el baño. usar preparados con ácido acético 2% o alcohol boricado 60%, que acidifican el pH del conducto y lo desecan, evitando la proliferación de la flora susceptible de provocar infección (GR A)²⁸

OE circunscrita (OE localizada o forúnculo)	Mupirocina tópica 2%, una aplicación cada 8 horas ³⁴	A*		
OE circunscrita (forúnculo) con mayor afectación de tejidos blandos	Amoxicilina/clavulánico oral 875 mg/125 mg cada 8h	E	Alérgicos a betalactámicos (toda sospecha debe ser estudiada):	
Otomico	Camfic: cloxacilina 500mg/6h 10d Greu: Ciprofloxac 500mg/12 h 10 dies Al·lèrgia: Claritro 250 mg/12h 10 d			

Aplicación de calor local (favorece la maduración del forúnculo y su drenaje espontáneo)
Considerar incisión y drenaje²⁸

• Limpieza del conducto auditivo externo por aspiración.
• Instaurar tratamiento tópico con alcohol boricado 70° a saturación, 5 gotas cada 12 horas al menos 10 días (GR A)²⁸
Instaurar tratamiento tópico con alcohol boricado 70° a saturación, 5 gotas cada 12 horas al menos 10 días

Miringitis bullosa leve	No indicado ³⁴	C*		
Miringitis bullosa con afectación extensa y severa (sospecha de infección por <i>Mycoplasma</i>)	Azitromicina ²⁸ oral, 500 mg cada 12 horas, 3 días	E		

OBSERVACIONES:

²⁸ Se indica tratamiento tópico con ácido acético al 2%, cada 6-8 horas (GR D)²⁸ y tratamiento sintomático: analgésicos (paracetamol) o antiinflamatorios no esteroideos (ibuprofeno)²⁸.

³⁴ Cuando el edema de CAE impide la entrada del preparado, se puede insertar en el conducto una mecha de gasa sobre la que instilar las gotas.

^{*} El uso de antibacterianos está **contraindicado** ya que puede promover un aumento en el crecimiento de hongos²⁸. De persistir el cuadro: cotrimazol tópico al 1%, 8 gotas cada 12 horas, 14 días (GR D)²⁸.

NOTAS DE SEGURIDAD

amoxicilina/clavulánico. La hepatotoxicidad por amoxicilina/clavulánico es la primera causa de ingreso hospitalario por hepatotoxicidad medicamentosa en adultos. Restringir su uso a las infecciones causadas por bacterias resistentes a amoxicilina debido a la producción de betalactamasas.

- Preventivo : no estudios
  - eliminación del cerumen que obstruye
  - el uso de **gotas acidificantes** para los oídos poco antes de nadar, después de nadar, a la hora de acostarse, o las tres cosas
  - el **secado** del conducto auditivo con un secador de pelo
  - el uso de tapones para los oídos mientras se nada
  - y la evitación de traumatismos en el conducto auditivo externo

"no introducir nada más pequeño que el codo en el oído"

EVOLUCIÓ

- Duració símptomes:
  - Millorar en **36-48 hores** després d'iniciar el tractament
  - Resolució en aproximadament **6-7 dies**.
  - **Si als 6 dies no millora:** replantejar tractament
  - En **otitis moderada** és raonable recomençar una pauta inicial de tractament tòpic de **7 dies, prolongar-se altres 7 si els símptomes no s'han resolt per complet**.
- Seguiment **48-72h ?**
  - UptoDate: lleus només si persisteixen o empitjoren més enllà d'una setmana
  - Moderada 1-2 s

TRACTAMENT OMA

TRACTAMENT

antibioticoteràpia via oral?

Antibioticoteràpia via oral: quin ?

Paper de les gotes òtiques ?

Corticoides sistèmics?

Antihistamínics o descongestionats?

- **75-90% otitis autolimitades** i de curs benigne.
- Duració 4-7 dies
- **Les seqüeles auditives poden tardar dues o tres setmanes** en normalitzar-se.
- **Risc molt baix de complicacions.**
  - Recurrència de la infecció
  - Pèrdua audició (temporal)
  - Perforació timpà
  - Infecció: Mastoïditis / SNC
- Necessitat d'antibiòtic?
  - **Curació sense abt 81%, amb abt 93%**
  - ABT pot reduir duració simpt, nº de perforacions i otitis contra lateral.
  - Més efectes 2
  - No diferències tasses, curació, dolor agut, recaigudes, pèrdua auditiva

Major risc de complicacions locals i sistèmiques al retardar el tractament antibiòtic de l'OMA en nens respecte a iniciar-lo precoçment?

- **Les complicacions greus són infreqüents**
- La mastoïditis (<0,5%) sol aparèixer en el context d'una otitis mitjana aguda, **persistent o recidivant**.
- Pot desenvolupar-se davant tractaments incorrectes, en pacients no tractats, e inclús en malalts amb un tractament correcte i bon compliment.
- Sospitar: inflor sobre el mastoides, paràlisi facial, vertigen, pèrdua d'audició neurosensorial...

SIGNES GRAVETAT: TTO ABT

- Afectació severa o alt risc de complicacions
  - Otàlgia moderada-severa
  - Malestar general, vòmits
  - Febre > 39º en les 24 hores prèvies
- OMA de repetició
- <6 mesos
- Menors de 2 anys amb infecció ambdós oïdes
- **Otorrea 2 perforació: es pot valorar no abt/pda/ abt**
- Malaltia de base greu (immunodepressió..)

- Amoxicilina 750-1000mg/12h 5-7 días
- Amoxicilina 500mg/8h 5-7días
- AC 500-875/125mg /8h 7 d (molt greus)

Alternativa alérgicos:

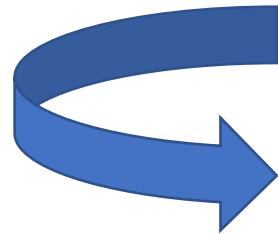
Azitromicina 500 mg / 24 h 3 días

Claritromicina 500mg/12h 5-7 días

AC 500-875/125mg /8h 7 -10d

Cefuroxima axetilo 500mg/12h 10-14 dias

Levofloxacino 250-500mg/24h vo,
7 días

- Evitar l'entrada d'aigua.
- Evitar fum tabac i altres contaminants.
- Analgèsia

OMA corticoides o antihistamínics- descongestionats?

- NO evidència uso corticoides sistèmics vs placebo**
- No diferències en la milloria** dels símptomes ni en la inflamació del timpà, recurrències.
  - No es van valorar les complicacions
- No evidència de l'ús de descongestionats i antihistamínics**
  - Els DC- AH no són eficaces en el tractament de l'OMA. **Només la combinació DC + AH ha demostrat alguna eficàcia però el benefici clínic és molt petit.**
  - Augment significatiu de la incidència d'**EA**.
  - No diferències en les complicacions

Gotes òtiques si hi ha perforació timpànica?

- Donades les característiques de baixa acidesa i que no són ototòxiques, les **quinolones en gotes tòpiques podrien estar indicades**.
- Cochrane: Les **gotes de l'antibiòtic quinolona sense esteroides** són millors que el tractament no- farmacològic o que els antisèptics per secar l'oïda.
- **OMA amb PMT coneguda?**: abt tòpic

Que ens aporta las PC

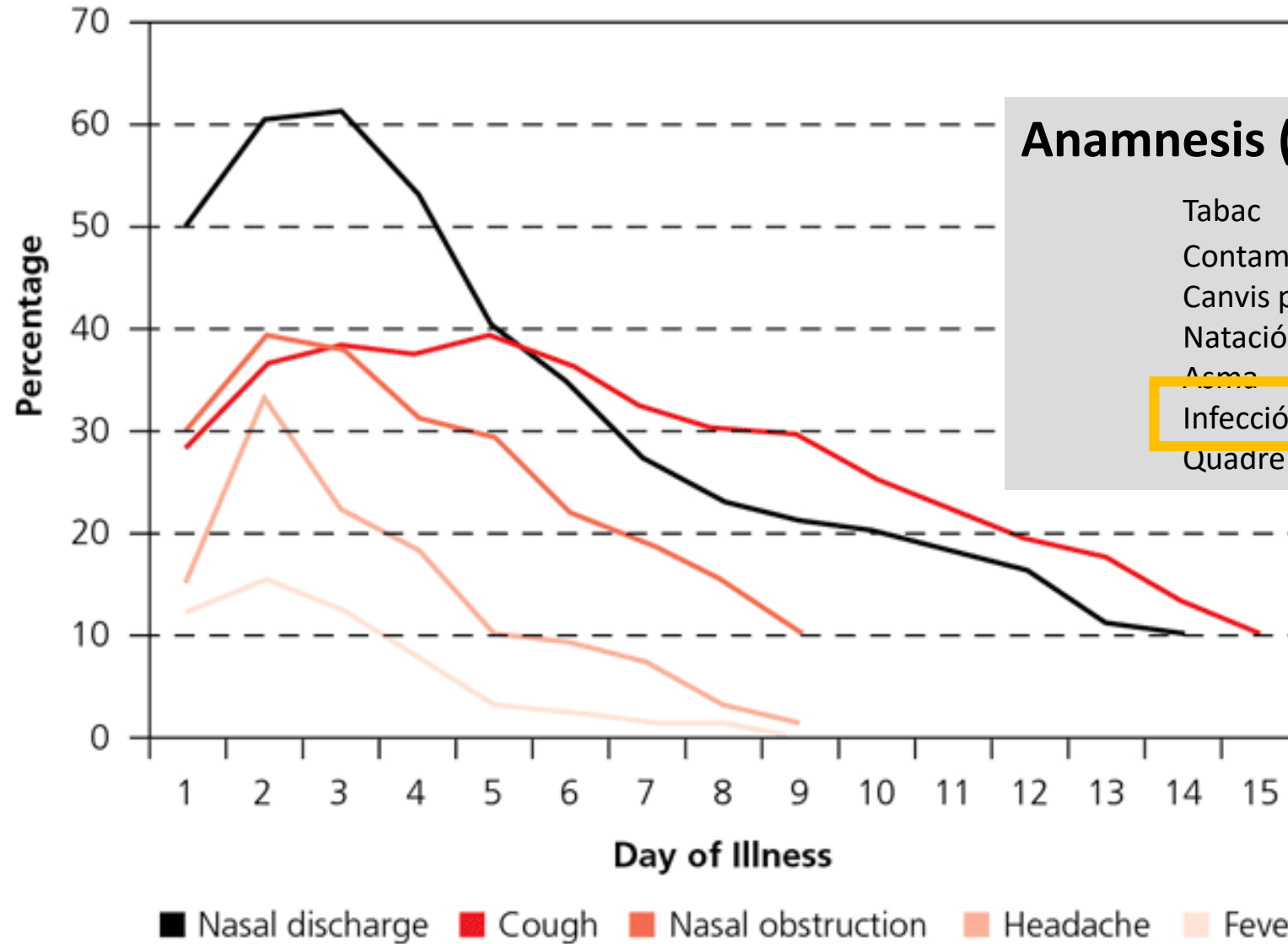
- En la majoria dels casos **no són necessaris estudis addicionals**.
- Es recomana la realització de **cultius** de l'exsudat del CAE:
  - Persistència dels símptomes **més de dues setmanes** després de l'inici del tto empíric.
  - Si no es pot aplicar el tractament tòpic amb facilitat.
  - OE recurrent o crònica.
  - Davant la sospita d'una OEM, també requereix derivació per la realització de proves d'imatge amb TAC o RNM.

RINO-SINUSITIS

Síntomes

Congestió nasal
Obstrucció nasal
Rinorrea purulenta
Dolor maxil·lar,
Dolor facial
Dolor palpació sinus
Febre
Fatiga
Tos
Hipòsmia o anòsmia
Otàlgia
Tinnitus
Cefalea
Halitosis

DX ÉS CLINIC

Anamnesis (FR)

Tabac
Contaminació
Canvis pressió
Natació en piscina
Asma
Infecció dental (12%)
Quadre catarral

FORMES PRESENTACIÓ

- **Catarro comú o rino-sinusitis viral aguda:** Duració dels símptomes <10d

7-10 DIES

Pic severitat 3-6 dies

Febre inicial 24-48 h– resolt

Pot tenir rinorrea purulenta

- **Rino-sinusitis aguda postvímica:** Augment dels símptomes a partir del 5 dia o persistència dels símptomes després de 10 dies
- **RSBA:** Inclou l'anterior més la presència de al **menys 3 dels següents** símptomes/signes:
  - Rinorrea purulenta de predomini unilateral i secrecions purulentes en càvum
  - Dolor facial de predomini unilateral
  - Febre >38º
  - VSG o PCR elevat
  - Empitjorament dels símptomes tres milloria inicial

> 10 DIES

Doble empitjorament (5-6 dies)

febre alta [>39 °C], secreció nasal purulenta, dolor facial) durant almenys **tres o quatre dies consecutius** al començament de la malaltia dona suport al diagnòstic

TABLA 2

Rendimiento diagnóstico de signos, síntomas y pruebas complementarias en la sospecha de sinusitis aguda

Signo/síntoma	Rango CP +	Rango CP -	Número ^a
Rinorrea purulenta ⁶⁻⁸	1,5-2,1	0,26-0,58	3/4
Dolor al inclinarse ⁶	1,6	0,58	1/4
Dolor maxilar unilateral ^{4,6}	1,8-2,5	0,83-0,9	2/4
Dolor frontal unilateral ⁶	1,7	0,74	1/3
Antecedentes de catarro ⁶	1,4	0,54	1/2
Dolor dental ⁷	2,1	0,77	1/4
Fiebre > 38 °C ⁴	3,3	0,7	1/2
Pobre respuesta a descongestionantes ⁷	2,1	0,7	1/1
Transiluminación anormal ⁷	1,6	0,5	1/1
Empeoramiento tras mejoría inicial ⁸	2,1	0,43	1/1
Secreción purulenta en cavidad nasal ^{7,8}	2,1-5,5	0,45-0,7	2/4
Exploración complementaria	Rango CP +	Rango CP -	Nº*
VSG ^{4,8}	1,7-2,9	0,54	2/4
Radiología simple ¹⁰	3,6	0,3	NA

CP: cociente de probabilidad; NA: no aplicable; VSG: velocidad de sedimentación globular.

* Número de estudios con el síntoma significativo sobre el total de estudios donde se considera el síntoma. Por ejemplo: 3/4 significa que el síntoma/signo se considera en 4 estudios pero solo en 3 resulta significativo. Modificado de la referencia⁹.

Cocientes de probabilidad de la combinación de síntomas y signos en la rinosinusitis aguda bacteriana

Número de signos/síntomas	CP +
≥ 4	6,4
3	2,6
2	1,1
1	0,5
0	0,1

CP: cociente de probabilidad.
Modificada de Williams⁵.

Rinorrea purulenta
Transil·luminació positiva
Pobre resposta als descongestionats
Dolor maxil·lar.

NO CRITERIS CLÍNICS QUE DIFERENCIEN VÍRICA DE BACTERIANA

ÉS NECESSARIA LA RX?

- Els pacients amb catarro comú presenten signes radiològics de sinusitis maxil·lar aguda (nivells u opacitat del seno) fins en el 87%
- Pocs estudis en AP. Sensibilitat molt baixa
- **No indicada de forma rutinària** (C) S 73% E 80%
- No diferència vírica de bacteriana

I la TC?

- **TC de sinus sense contrast seria el mètode d'elecció en cas de:**

RSA recurrent
 RS Crònica
 Sospita complicacions
 Sospita infecció per fongs
 Immunodeprimits
 Valorar alteracions anatòmiques
 Sospita de tumors

TABLA 4

Signos de alarma para complicaciones de la rinosinusitis aguda bacteriana

- Fiebre elevada (> 39 °C) persistente
- Focalidad neurológica
- Edema en párpados u órbita
- Limitación movimientos oculares, diplopía
- Cefalea intensa persistente
- Disminución nivel de conciencia
- Signos de irritación meníngea

Modificada de las referencias^{2,31}.

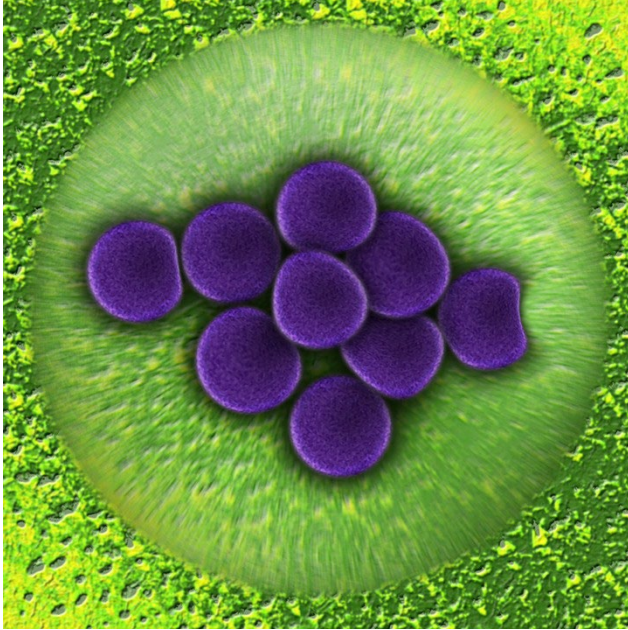

ALTRES PROVES

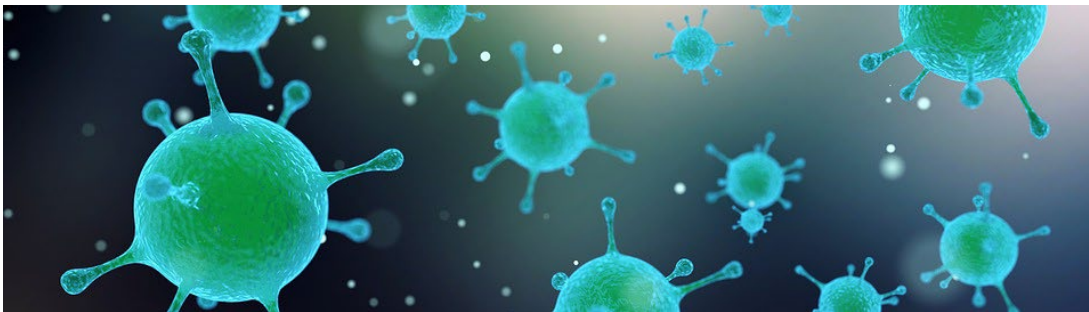

- No està indicada l'**ecografia** (c)
- No està indicada la **RNM**. Més falsos positius TC (pot aparèixer 48% dels nens i 29% adults que es sol·licita per altre causa)
- Les troballes d'imatge poden **persistir** després de millorar els símptomes fins més de 2 setmanes en la TAC i 8 setmanes en la RM
- **Només per criteris radiològics no es pot fer dx**
- Els cultius d'**aspirat directe de senos** mitjançant punció, estan recomanats en pacients amb sospita d'infecció bacteriana i si ha **fracassat el tractament empíric**. Els senos paranasals són estèrils en condicions fisiològiques.
- No es recomana la realització de **cultius de secreció nasofaringe**

ETIOLOGIA

- **Virus** ----- 40-60% // 90-98%
- Inici quadre catarral—complica 0,5-2%
- Inici com bacteriana: 2-10%
  - ***S. pneumoniae*** ----- 20-35%
  - ***H. influenzae*** ----- 6-26%
  - ***Moraxella catharralis***-----10%

TRACTAMENT

Antibioticoteràpia via oral?

Antibioticoteràpia via oral: quin?

Duració de la pauta ?

Corticoides nasals o sistèmics?

Antihistamínics o descongestionats, suero..?

- 40-69% resultat espontàniament
- **Tractament no farmacològic:** Incrementar ingesta líquids, repòs relatiu i adequada higiene mans. Dormir amb el cap elevat. Evitar fum tabac
- Aplicar draps calents durant 5-10 minuts, ≥ 3 cops al dia
- Poca evidència que la **solució salina nasal** ajudi, però si el pacient vol pot provar-ho.
- No hi ha evidència de l'eficàcia de **descongestionats orals i nasals (efecte rebot) antihistamínics, mucolítics, inhalació de vapor o compreses facials tibies**
- El **bromur d'ipratropi intranasal** pot ajudar a reduir la rinorrea en la rinitis
- Control en 48-72 hores

I ELS CORTICOIDES?

■ NASALS

- Efecte beneficiós petit als 21 dies, sobretot pel dolor facial i congestió
- Dosis dependent
- El seu ús en la RSA recurrent encara té una evidència més limitada.

■ SISTÈMICS

- Semblen **ser ineficaços** per a pacients adults amb sinusitis aguda clínicament diagnosticada.
- Aquesta evidència limitada suggereix que **els corticoesteroides orals en combinació amb antibiòtics** poden ser moderadament beneficiosos per millorar a curt termini els símptomes en la sinusitis aguda, NNTB 7 resolució o milloria dels símptomes.
- **No hi ha evidència suficient per recomanar l'ús de corticoides orals (ni en monoteràpia ni associats a antibiòtics).**

TRACTAMENT ABT

A QUI TRACTAR

Rinosinusitis agudes bacterianes >10 dies

Afectació sistèmica

Alto risc de complicacions

QUANT DE TEMPS

NO diferències pauta curta (3-7 d) i llarga (6-10 d)

No diferències en relació efectes adverses

Situació clínica	Elecció	Alternativa
Síntomes intensos que persisteixen més de 7-14 dies o amb signes específics de sinusitis bacteriana no greu.	Amoxicilina 500 mg-1g, cada 8h, 5-7 dies (GR C)	Claritromicina 250-500 mg cada 12 h 5-7 dies (GR A). Levofloxacino , 500 mg cada 24 h, 5-7 dies (GR A).
Sense millora de símptomes després de 48-72 hores o alta probabilitat de resistència a amoxicil·lina. Signes severes d'infecció Sinusitis en pacients amb comorbiditats	Amoxicilina/àcid clavulànic 875-1000 mg/125 mg cada 12 h, 7 dies (GR D).	Claritromicina 250-500 mg cada 12 h, 5-10 dies (GR A). Levofloxacino oral, 500 mg cada 24 h, 5-10 dies (GR A).
Sospita d'origen dental	amoxicilina/àcid clavulànic , 875-1000 mg/125 mg cada 12 h, 7 dies (GR D).	Clindamicina 600mg cada 8h 7-10d (GR: B)

FARINGOAMIGDALITIS

Etiologia	Observacions
Vírica (60-80%)	Rhinovirus (20%) Coronavirus (5%) Adenovirus (5%) Herpes simplex 1 y 2 (2-4%) Virus parainfluenza. Virus Influenza A y B (2%) Virus Cosackie A (< 1%) Virus Epstein-Barr, Citomegalovirus (< 1%) VIH
Streptococcus grupo C y G	Algunos casos de adultos
<u>Streptococcus Beta-hemolítico del grupo A ó pyogenes (5-10%)</u>	< 3 anys: rar 3-5 anys: poc freqüent 5-15: alta incidència (30-55%) 20% de nens de 5-10 anys son portadors sans Adults: 5-23% d'aïllaments
Mycoplasma pneumoniae	adolescents i adults joves
Anaerobis	<1%
<i>Fusobacterium necrophorum</i> como	10% amigdalitis epidèmiques entre 15-24 anys
Chlamydia pneumoniae, C. trachomatis	No recurrències

TABLA 1
Rendimiento diagnóstico de la anamnesis en amigdalitis por estreptococo beta hemolítico del grupo A

Síntomas	Sensibilidad	Especificidad	CP+ (IC 95%)	CP- (IC 95%)
Ausencia de tos	0,74 (0,68-0,79)	0,49 (0,40-0,58)	1,4 (1,2-1,6)	0,53 (0,4-0,6)
Exposición 2 semanas anteriores	0,19 (0,1-0,2)	0,87-0,94	1,9 (1,3-2,8)	0,92 (0,8-0,9)
Ausencia de coriza	0,42-0,84	0,20-0,70	0,86-1,6	0,51-1,4
Cefalea	0,48 (0,42-0,53)	0,50-0,80	0,81-2,6	0,55-1,1
Mialgias	0,49 (0,43-0,56)	0,52-0,69	1,4 (1,1-1,7)	0,93 (0,8-1,0)
Náuseas	0,26 (0,12-0,27)	0,52-0,98	0,76-3,1	0,91 (0,8-0,9)

CP: cociente de probabilidad; IC: intervalo de confianza.

S (55-74%)

E (58-76%)

TABLA 2
Rendimiento diagnóstico de los hallazgos en la exploración física en amigdalitis por estreptococo beta hemolítico del grupo A

Signo	Sensibilidad	Especificidad	CP+ (IC 95%)	CP- (IC 95%)
Fiebre	0,3-0,92	0,23-0,90	0,97-2,6	0,32-1,0
Exudado amigdalor	0,36 (0,2-0,5)	0,71-0,98	3,4 (1,8-6,0)	0,72 (0,6-0,8)
Exudado faríngeo	0,03-0,48	0,76-0,99	2,1 (1,4-3,1)	0,90 (0,75-1,1)
Exudado faríngeo o amigdalor	0,28-0,61	0,62-0,88	1,8 (1,5-2,3)	0,74 (0,66-0,82)
Hipertrofia amigdalor	0,56-0,86	0,56-0,86	1,4-3,1	0,63 (0,56-0,72)
Adenopatías cervicales anteriores	0,32-0,66	0,53-0,84	1,2-1,9	0,60 (0,49-0,71)
Petequias en paladar	0,07 (0,02-0,14)	0,95 (0,92-0,96)	1,4 (0,48-3,1)	0,98 (0,92-1,1)

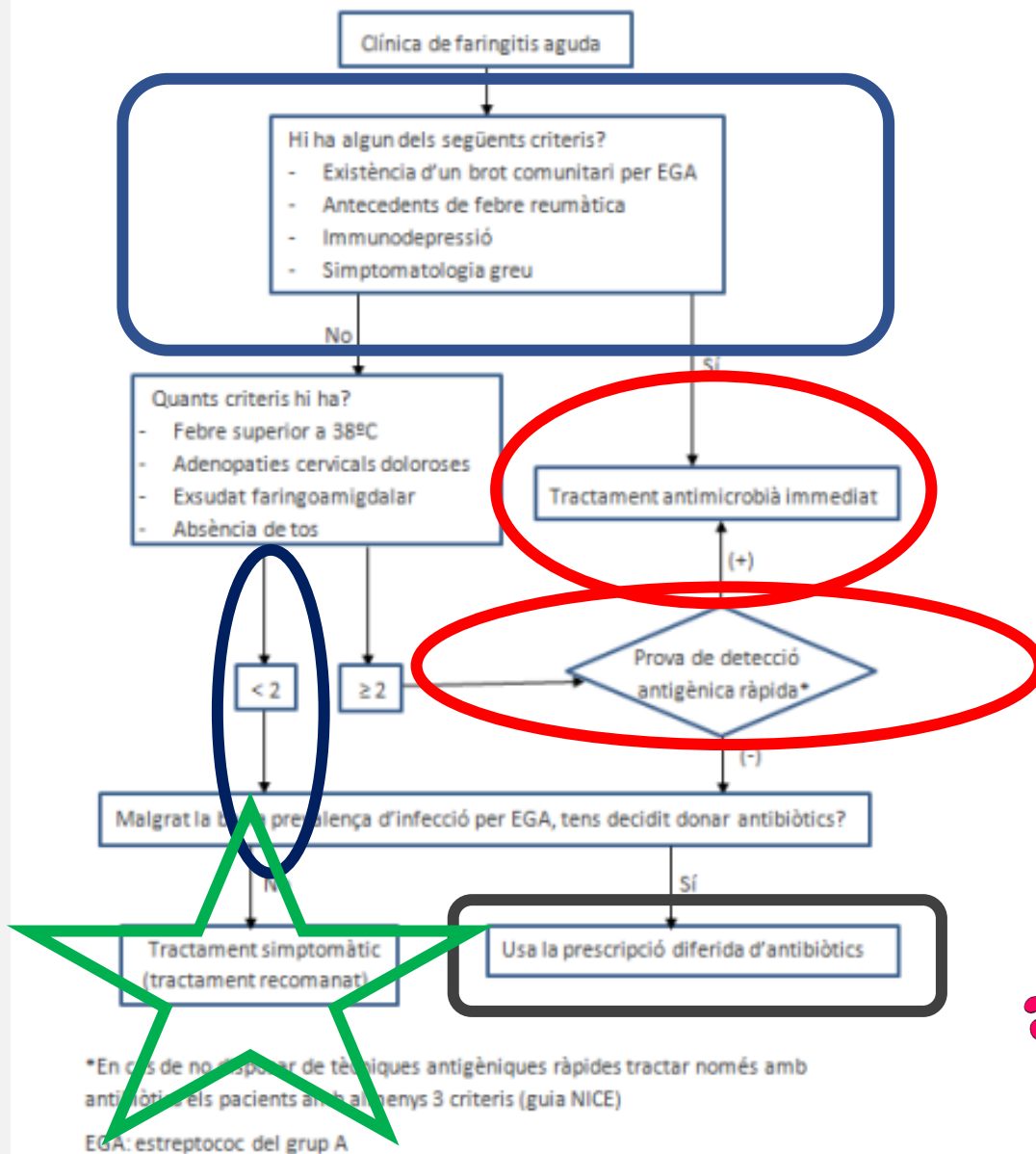
CP: cociente de probabilidad; IC: intervalo de confianza.

- Fins un 30% de las faringitis de causa bacteriana cursant sense exsudat amigdal·lar
- En un 65% dels casos d'origen viral hi ha exudat

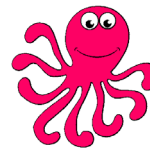
Tabla 2 Escalas clínicas de predicción en la faringoamigdalitis aguda por estreptococo beta-hemolítico del grupo A (EbhGA)

Criterios clínicos	Centor	Mclsaac	FeverPAIN
Fiebre > 38 °C	+1	+1	+1
Ausencia de tos	+1	+1	
Ausencia de tos o coriza			+1
Exudado amigdalár	+1		+1
Inflamación o exudado amigdalár		+1	
Inflamación amigdalár importante			+1
Adenopatías laterocervicales dolorosas	+1	+1	
Edad			
• 3- < 15 años		+1	
• 15- < 45 años		0	
• ≥ 45 años		-1	
Visita rápida al médico (≤ 3 días)			+1
	Puntuación	Puntuación	Puntuación
Probabilidad estimada de cultivo positivo para EbhGA	0: 2,5%	0: 1-2,5%	0-1: 13-18%
	1: 6-6,9%	1: 5-10%	2-3: 34-40%
	2: 14,1-16,6%	2: 11-17%	4-5: 62-65%
	3: 30,1-34,1%	3: 28-35%	
	4: 55,7%	≥ 4: 51-53%	

-1 a 0: baixa probabilitat (2%)
1 a 3: moderada probabilitat
4 a 5: alta probabilitat (52%)

- Fins un 30% de les faringitis de causa bacteriana cursen sense exsudat amigdal·lar
- Un 65% dels casos de origen viral hi ha exsudat

Font: <http://pub.bsalut.net/butlleti/vol33/iss1/2>

S'hauria de fer a tothom un TDRAE independent del resultat de aplicar els criteris de Centor?

- S'ha de tenir en compte que la **major validesa del test s'ha demostrat en la població de més risc** de faringi amigdalitis estreptocòccia. Per tant es recomana realitzar TDRA només quan es compleixen dos o més criteris en la escala de Centor.
- **No distingeix d'infecció aguda o esta de portador** (menys freqüent en adults), per tant, aplicar els tests en pacients asimptomàtics o amb 0-1 criteris de Centor pot portar a tractar a pacients amb test positius que realment són portadors.
- **Les TDRA han aconseguit reduir la prescripció innecessària d'antibiòtics en un 84% en les faringitis.**

CUANDO NO CAL FER STREP A EN LA CONSULTA?

- ✓ 0-1 Criteris de Centor
  - ✓ Si el pacient ha pres antibiòtics prèviament (2 últimes setmanes) per la possibilitat de donar un fals negatiu (es recomana fer cultiu).
  - ✓ En les faringitis cròniques.
  - ✓ Menors de 3 anys (excepte si hi ha criteris addicionals de possible infecció estreptocòccia).
  - ✓ Si hi ha indicació d'antibiòtic d'entrada
-
- Hi ha situacions on s'ha de donar antibiòtic d'entrada:
    - ✓ Evidència d'un brot comunitari per EBHGA
    - ✓ Antecedents de febre reumàtica
    - ✓ Immunosupressió
    - ✓ Mal estar general (dolor òtic molt important, inflamació amigdalina greu).

Foto: Llocs de recollida de la mostra

FA TRACTAMENT

- Hidratació
- Paracetamol: disminueix dolor de 2 a 5 dies (GR A)
- No evidència d'opiàcies menors
- Corticoides pauta curta 24 -48h associats a abt?. No ús sistemàtic (GR A)
- Poden ser útils tractaments tòpics faringis

FA TRACTAMENT ABT

Antibioticoteràpia via oral? Beneficis

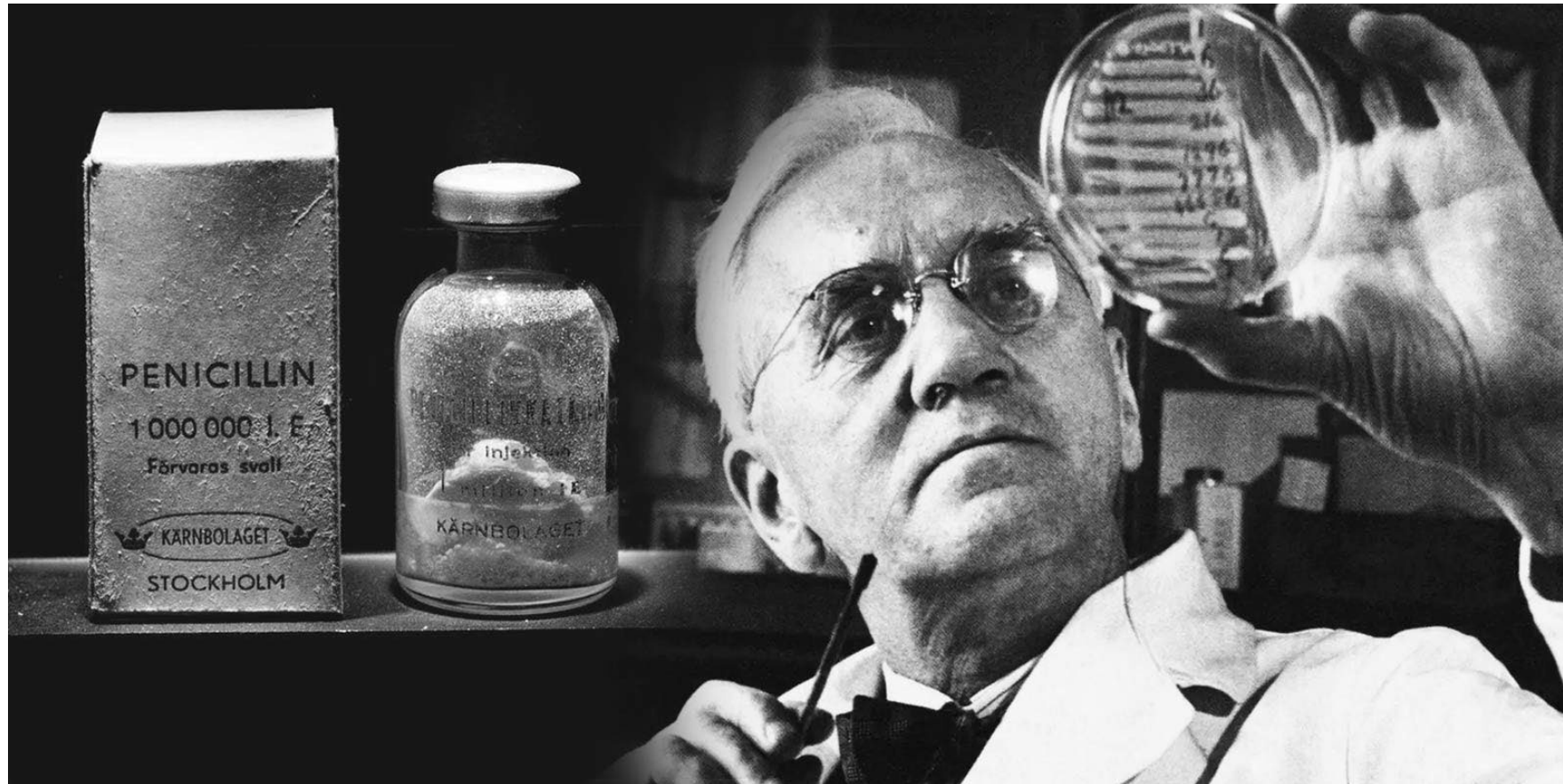
Antibioticoteràpia vía oral: Quin ?

Duració de la pauta ?

BENEFICI TRACTAMENT ABT

↓ Duració símptomes	Reducció mitja de 16 h dels símptomes d'infecció Redueix la duració dels símptomes aproximadament 2 dies en adults amb ≥3 criteris de Centor
Eradicació del germen	les pautes inferiors a 10 dies presenten un menor percentatge d'eradicació.
↓ contagi	Cultiu es fa negatiu en 24hores en el 97% dels casos 25% dels membres de la família s'infecten
↓ complicacions supuratives	↓ incidència d'abscessos periamigdalins en un 85% ↓ Es redueix també la incidència de otitis mitja
↓ complicacions no supuratives	↓ incidència de febre reumàtica en dues tercers parts en països d'alta incidència No està clar el seu rol en la glomerulonefritis

FA TRACTAMENT: QUIN

<https://www.imer.mx/tropicalisima/2020/09/22/>

FA TRACTAMENT: QUIN

Resistències del *S. pyogenes* a la penicil·lina

S. pyogenes o estreptococ β -hemolític del grup A (EBHGA)

0 %

S.pyogenes	Sensibilitat
Penicil·lina	100,0%
Amoxicil·lina	100,0%
Eritromicina	82,9%
Clindamicina	86,0%

Clínica de faringitis/amigdalitis aguda

Es dona alguna d'aquestes situacions?

- Existència d'un brot comunitari per estreptococ del grup A (p. ex., escarlatina)
  - Simptomatologia greu (persistència febre alta, odinofàgia greu, disfàgia, inflamació greu)
  - Antecedents de febre reumàtica
  - Immunosupressió
- Presa d'antibiòtics en les dues setmanes prèvies

No

Sí

Quants criteris de Centor presenta?

- Temperatura $\geq 38^{\circ}\text{C}$ o història de febre
- Adenopaties laterocervicals doloroses
  - Exsudat faringoamigdalí
  - Absència de tos

< 2

≥ 2

TDR EBHGA

Tractament
antibiòtic

(+)

(-)

Tractament
simptomàtic

Tractament antibiòtic de la faringitis/amigdalitis aguda. Adults

Consideracions prèvies:

- En les persones adultes, entre el 80-95% de les FAA són d'origen víric i no està indicat el tractament antibiòtic.

TDR EBHGA + i/o

Decisió de tractar amb antibiòtic

Al·lèrgia
confirmada a
penicil·lina?

No

Sí

Penicil·lina G benzatina dosi única
Fenoximetilpenicil·lina 500 mg/
12 h x 7-10 dies
Amoxicil·lina 500 mg/8 h x 7-10 dies

Clindamicina 300 mg/8 h x 7-10 dies

Millora a
les 72 hores?

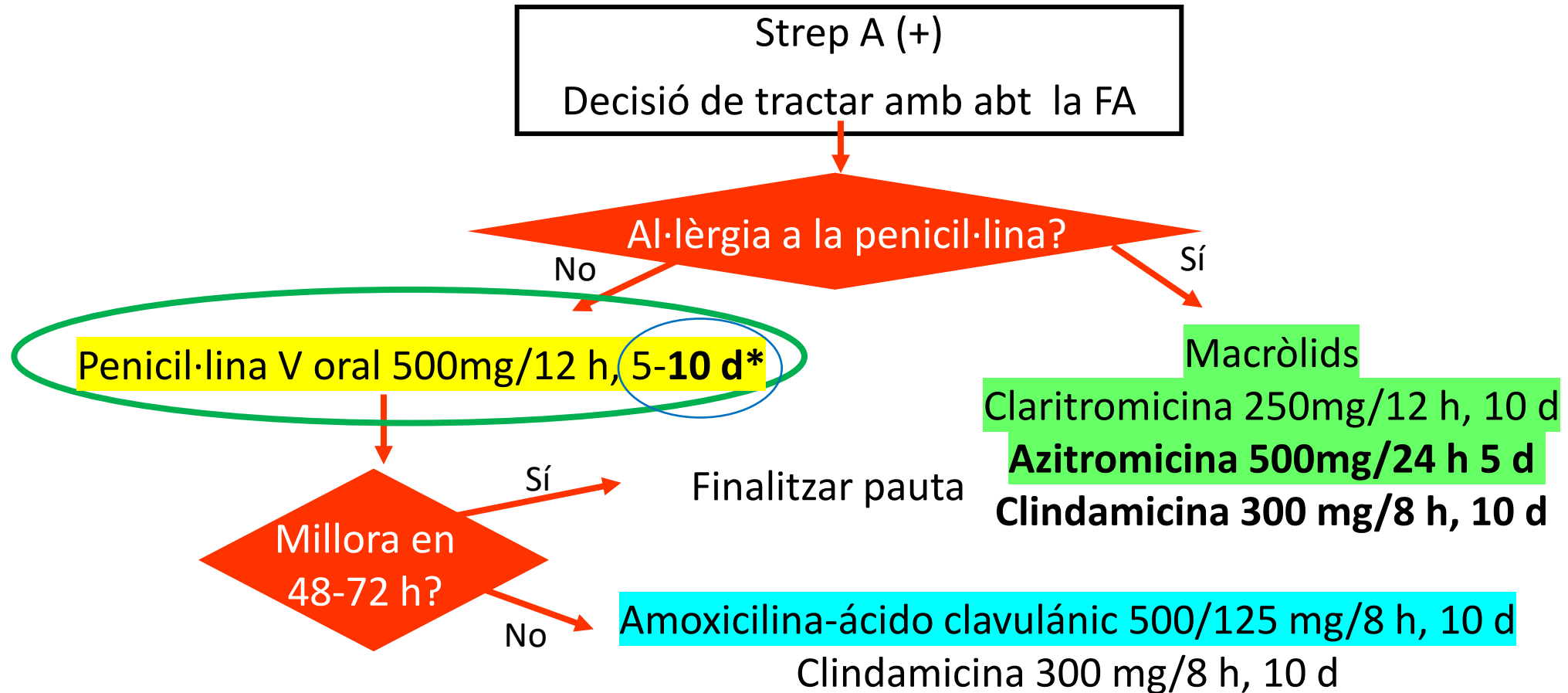
Sí

No

FINALITZAR PAUTA

REVISAR DIAGNÒSTIC
Si cal canviar tractament:

Amoxicil·lina/clavulànic 500/125 mg
/8 h x 7- 10 dies
Clindamicina 300 mg/8 h x 7-10 dies

* Amb 5 dies és suficient per aconseguir la millora clínica, però un tractament de 10 dies augmenta la curació microbiològica. La Penicil·lina V és la única que ha demostrat reduir les tasses de febre reumàtica aguda i absceso periamigdalino. **EBHGA és 100% sensible.**

FARINGOAMIGDALITIS RECURRENTE EN ADULTOS

Etiologia: *Streptococcus pyogenes*

CIRCUNSTANCIA MODIFICADORA	TRATAMIENTO ANTIBIOTICO				GR	MEDIDAS NO FARMACOLÓGICAS
	ELECCIÓN	GR	ALTERNATIVA	GR		
Faringoamigdalitis estreptocócica recurrente ^{\$}	Penicilina G-benzatina im, 1,2x10 ⁶ UI (1,2 MUI), dosis única ³⁸	C	Amoxicilina/clavulánico [▼] oral, 500 mg/125 mg cada 12 horas, 10 días ³⁸	D		
Profilaxis de episodios recurrentes	No indicada ^{31,32,38}	D				

FA recurrent: 5 o més episodis d'amigdalitis aguda durant 1 any amb episodis incapacitants, o bé FA amb cultiu positiu per EBHGA que es presenta en un curt període de temps després d'haver completat un tractament antibiòtic adequat durant 10 dies.

No es recomana l'ús general d'antibiòtics: incrementen el risc de resistències, efectes adversos i promou infeccions per Càndida (GR D).

No s'han de fer servir antibiòtics de forma rutinària per prevenir infeccions creuades a la comunitat.

Font: Guía de Terapéutica Antimicrobiana Aljarafe 3ª edición

CONCLUSIONS

- El **signe del trago** és de gran utilitat per el diagnòstic diferencial de les otitis.
- La majoria de les patologies de vies altes (otitis , sinusitis) son auto limitades i per part el tractament inicial sol ser **simptomàtic**.
- El risc de complicacions es baix.
- La **majoria no requereixen de proves complementaries**.
- El tractament s'ha de basar en la etiologia i la gravetat.
- La importància de les **pautes curtes**.
- Aplicar **criteris de Centor** en FA.
- TDRA si ≥ 2 criteris
- Strepto positivo: Penicil·lina

MOLTES GRÀCIES

